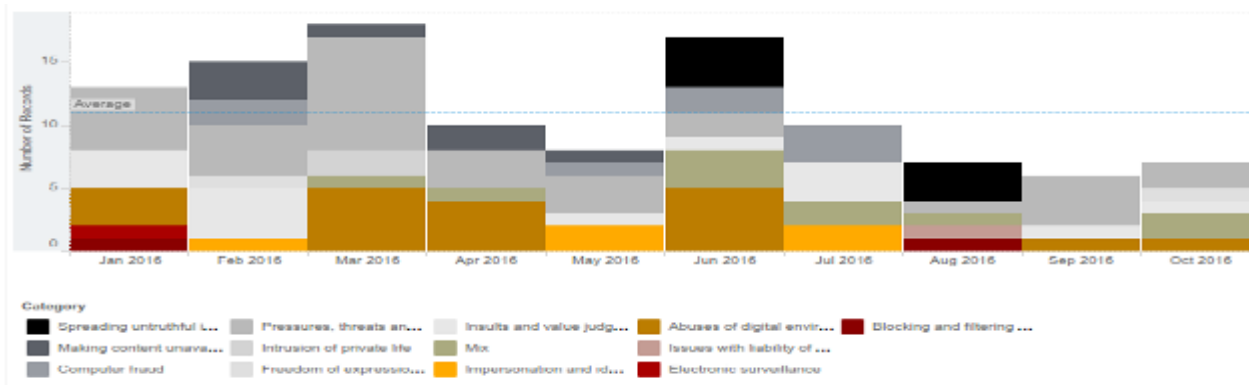

Monitoring digitalnih prava u Srbiji novembar-decembar 2016.

Još jedna godina SHARE monitoringa stanja ljudskih prava i sloboda u digitalnom okruženju se približava kraju. Kao poslednju etapu pred godišnji monitoring izveštaj SHARE Fondacije predstavljamo pregled najinteresantnijih slučajeva koje smo zabeležili u novembru i decembru.

Novembar je počeo tehničkim napadom na sajt dnevnog lista Danas, kako je navela redakcija u [svom komentaru](#). Pokušaji da se onemogući pristup sajtu Danasa su se "preklopili" sa objavom teksta ["Čime se bavi Andrej Vučić"](#), koji otvara pitanja u vezi sa pronađenim oružjem u blizini adrese stana rođenog brata premijera Vučića i njihove porodične kuće, kao i brojnim drugim kontroverznim situacijama u koje je na neki način umešan Andrej Vučić. U redakcijskom komentaru se takođe navodi da su tehnički napadi sa ciljem rušenja sajta poticali i sa IP adresa državnih preduzeća.

Kontrola sadržaja na onlajn platformama stavljena je u fokus još jednom kada je kratak insert izlaganja ministra Aleksandra Vulina u TV emisiji "Upitnik" (RTS) [uklonjen sa Jutjuba](#) zbog kršenja autorskih prava. Zahtev za uklanjanje video-klipa poslala je kompanija Merlin KVZ Digital, od ranije poznati cenzor iz [afere "Supermen u Feketiću"](#). Tema je takođe pronađeno oružje u blizini kuće porodice predsednika Vlade, a ministar Vulin je tom prilikom optužio pojedince, ističući novinare Slobodana Georgijeva i Dušana Mašića, da ismevaju pripremu atentata na premijera. Zahvaljujući [domaćoj Twitter zajednici](#) video je [ponovo dostupan](#), ali ostaje pitanje zašto je baš taj video uklonjen, kada se znatno duži segmenti iz "Upitnika" mogu pronaći i na [drugim](#)

[kanalima](#) koji ne pripadaju RTS-u. Drugi slučaj koji bismo izdvojili kao zanimljiv jeste [lažni Twiter nalog Zaštitnika građana Saše Jankovića](#), kojim se aludiralo da služi za pripremu kandidature na predstojećim predsedničkim izborima, iako Janković nije zvanično potvrdio da će se kandidovati. Nalog je ubrzo [suspendovan](#), očekivano zbog toga što je pravi Jankovićev nalog [verifikovan](#).

Da su "pripreme" za predsedničke izbore na proleće 2017, kada će možda biti održani i novi parlamentarni izbori, već uveliko u jeku ilustrovao je slučaj onlajn glasanja na Fejsbuk stranici dnevnog lista Kurir. Građani su mogli da "glasaju" za jednog od kandidata sa svojih Fejsbuk profila, po principu "različita oznaka emocije za svakog kandidata". Primećeno je da je u [glasanju](#) 28. novembra, kada su ponuđeni kandidati bili Aleksandar Vučić, Tomislav Nikolić, Saša Radulović i Boško Obradović [učestvovao](#) veliki broj korisnika sa nalogima otvorenim pod azijskim imenima koji su podržali aktuelnog premijera. Kako nije jasno zašto bi korisnici Fejsbuka iz dalekih zemalja glasali na stranici medija iz Srbije, koji objavljuje vesti isključivo na srpskom jeziku, stvara se utisak da je glasanje manipulirano korišćenjem kupljenih profila sa ciljem simulacije masovne podrške.

Pretnje i pritisci na onlajn novinare i pojedince koji izražavaju svoje mišljenje na društvenim mrežama se ponovo ističu kao povrede prava u digitalnom prostoru, s tim da je u reakciji nadležnih organa vidljiv pomak, iako je ["selektivnost"](#) reakcije i dalje primetna u zavisnosti od toga kome su pretnje upućene. Međutim, u slučaju pretnji koje su u Fejsbuk komentarima na stranici Cenzolovke upućene uredniku Danasa Dragoljubu Draži Petroviću, policija je posle svega dva dana [pronašla i privela osumnjičenu osobu](#). Možemo da primetimo da se privođenje zbog pretnji kolumnisti Draži Petroviću vremenski "poklapa" sa objavom [izveštaja Evropske komisije o napretku Srbije za 2016. godinu](#), u kome se navodi da su istrage i pravosnažne presude za napade i zastrašivanje novinara retkost. Još brža reakcija viđena je posle [komentara na Fejsbuk stranici Kurira](#) u kome je u uvredljivom kontekstu spominjana maloletna kćerka premijera Aleksandra Vučića. Sa druge strane, određeni pojedinci poput novinara BIRN-a [Slobodana Georgijeva](#) ili regionalnog direktora organizacije *Civil Rights Defenders* [Gorana Miletića](#) još uvek čekaju ishod istraga zbog kontinuiranih pretnji na društvenim mrežama.

Atmosfera linča neistomišljenika i percipiranih političkih protivnika, manipulacija instrumentima digitalnog okruženja i nekažnjivost za ugrožavanje sigurnosti ne doprinose razvoju otvorene debate o pitanjima od javnog interesa, koju društvene mreže i drugi internet kanali treba da podstiču. SHARE Fondacija će i u 2017. godini nastojati da monitoringom stanja ljudskih prava i sloboda u digitalnom okruženju ukaže na probleme i predloži sistemska rešenja koja mogu pomoći onlajn medijima, internet zajednicama i nadležnim organima da zajedno nastupe pred izazovima. U pripremi je godišnji monitoring izveštaj za 2016, koji će detaljnije obraditi i analizirati povrede i trendove koje smo zabeležili u pogledu stanja digitalnih prava u Srbiji.

[Monitoring baza SHARE Fondacije](#)